

Παρουσίαση του βιβλίου *Αταξίες μαθητών από το 1^ο Πρότυπο ΓΕΛ Χαλκίδας*

Αγαπητοί μαθητές (*ταραξίες και μη*), αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι

Είμαστε εδώ για να κάνουμε γνωστό το πρωτότυπο – θαυμάσιο βιβλίο *Αταξίες μαθητών*, με συγγραφέα τον Όμιλο Αρχαικής Έρευνας του 1ου Πρότυπου Γενικού Λυκείου Χαλκίδας, ο οποίος συγκροτήθηκε από ομάδα 18 μαθητών της Α΄ και της Β΄ τάξης του Σχολείου, το σχολικό έτος 2023-2024 και δύο εκπαιδευτικών, της Διευθύντριας του Λυκείου, φιλόλογου, κ. Μαρίας Ματθαίου και της θεολόγου κ. Ελένης Κότσαρη, οι οποίες συντόνισαν και υποστήριξαν τη δράση.

Δεν είναι συνηθισμένο γεγονός ένα σχολείο να προχωρά στην έκδοση βιβλίου. Αυτό, με δεδομένο τις υποχρεώσεις των μαθητών ενός Λυκείου, αλλά και των διδασκόντων.

Βέβαια, ως πρότυπο Λύκειο, οι μαθητές, με τη στήριξη των καθηγητών και της διευθύντριας τους, επιδεικνύουν μian απίστευτη δραστηριότητα: συμμετέχουν σε διαγωνισμούς, σε ημερίδες, σε μαθητικά συνέδρια, θεατρικές παραστάσεις, σε πανελλήνιο, ακόμη και σε διεθνές επίπεδο, κατακτώντας σημαντικές διακρίσεις σε όλους τους τομείς. Θα αναφέρω μία μόνο: στον 11ο Πανελλήνιο Διαγωνισμό Λογοτεχνίας «Νίκος Γκάτσος», το 2024, οι πέντε συμμετέχοντες μαθητές του Λυκείου κατέκτησαν τις 5 κορυφαίες θέσεις.

Ένα βιβλίο γραμμένο από μαθητές είναι διαφορετικό· έχει άλλη δροσιά, άλλη αντιμετώπιση των πραγμάτων... Και αυτό φαίνεται αμέσως μόλις έρθει στα χέρια σου.

Ο τίτλος είναι *Αταξίες μαθητών*. Γίνεται σαφές ότι η επιλογή, το ενδιαφέρον για τους ερευνητές των αρχείων είναι οι παραβατικές συμπεριφορές των μαθητών και όχι θέματα που αφορούν απλώς τη λειτουργία του σχολείου τους κατά τα προηγούμενα χρόνια.

Το περιεχόμενο επιβεβαιώνεται από την αφιέρωση:

Το βιβλίο μας αφιερώνεται στους (συμ)μαθητές μας, ταραξίες και μη.

Η αφιέρωση μπορεί να έχει, όπως είναι γραμμένη, δύο αποδέκτες: τους συμμαθητές και όλους όσους θελήσουν να διδαχτούν από αυτήν την έρευνα, και θα επανέλθω σ' αυτό.

Οι δημιουργοί υιοθέτησαν για την ομάδα τους τον χαρακτηρισμό «κουτσομπόληδες» με σήμα ένα τουκάν – ένα πτηνό με τεράστια, γαμψή μύτη και βλέμμα πανέξυπνο. Αυτοί οι «κουτσομπόληδες», λοιπόν, σε κάνουν να χαμογελάς και να μην μπορείς να αφήσεις το βιβλίο από τα χέρια σου. Να χαμογελάς, ενώ το κείμενο αναφέρεται σε μια περίοδο πολύ δύσκολη και σκληρή για το έθνος.

Η έρευνα του Ομίλου στα Αρχεία του Σχολείου εκτείνεται από το 1907 έως το 1937. Είναι εποχή πολέμων.

Το 1912 και το 1913 ήταν οι Βαλκανικοί πόλεμοι, ενώ το 1914 ως το 1919 έγινε ο «Μεγάλος Πόλεμος» – ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος.

Το 1920 γίνεται η Μικρασιατική Εκστρατεία, και ακολουθεί, το 1922, η Μικρασιατική Καταστροφή.

Στη συνέχεια συμβαίνουν καταστροφικές εσωτερικές έριδες, με προσπάθειες δολοφονίας του Ελευθερίου Βενιζέλου για να καταλήξουμε, το 1936, στη Δικτατορία του Ιωάννη Μεταξά.

Η Χαλκίδα, «πόλις ηρώων», όπως χαρακτηρίζεται από τον ιστοριοδίφη Βαγγέλη Κουζούνη – αυτήν την περίοδο γράφει στην εφημερίδα *Προοδευτική Εύβοια*– χάνει πολλά παιδιά της. Τα ονόματα δρόμων της πόλης μας, τους θυμίζουν: Οδός Τσιριγώτη, οδός Τραπεζουντίου, είναι ονόματα ηρώων των Βαλκανικών πολέμων. Οι οδοί Περικλέους Σταύρου και Αλεξάνδρου Βάκη είναι ονόματα ηρώων της Μικρασιατικής Εκστρατείας.

Εκείνη τη σκληρή εποχή λειτουργεί το 1ο Γυμνάσιο. Στο Σχολείο φοιτούν έφηβοι και η ζωή τους μέσα στην τάξη διέπεται –πέραν των σχολικών– και από άλλες προτεραιότητες. Τα αδικήματα που διαπράττουν σε αυτό το μεγάλο διάστημα (1907-1937) διαφοροποιούνται:

Στα πρακτικά που κρατούνται από το Σχολείο αναφέρονται μεν οι ποινές, αλλά δεν περιγράφεται πάντα το αδίκημα. Υπάρχει απλώς η διατύπωση «ανάρμοστη συμπεριφορά». Οι αποβολές που επιβάλλονται είναι πολύ αυστηρές. Για τις σοβαρές ποινές το σχολείο ζητά την έγκριση του αρμόδιου Υπουργείου. Μερικές φορές, μάλιστα, το Υπουργείο επεμβαίνει από μόνο του, χωρίς ωστόσο να υιοθετείται πάντοτε η πρότασή του.

Αρχικά, οι ποινές αφορούν παραπτώματα κυρίως εντός του σχολείου. Έχουν να κάνουν με έλλειψη σεβασμού προς τους διδάσκοντες, παρεμπόδιση της διδασκαλίας, τσακωμούς μεταξύ μαθητών, αλλά και την αντιγραφή κατά τη διάρκεια διαγωνισμάτων ή και... παραποίηση εγγράφων.

Εκτός σχολείου μαθητές συλλαμβάνονται να καπνίζουν, να συχνάζουν σε οינוπωλεία και να μεθούν, καθώς και να χαρτοπαίζουν. Αργότερα συχνάζουν και στα σφαιριστήρια ή παίζουν τάβλι. Η τάση δε για αυτές τις παρεκτροπές εκτός τάξης αυξάνονται ραγδαία. Οι δε καθηγητές καλούνται ενίοτε να παίζουν τον ρόλο χωροφύλακα...

Όπως είναι αναμενόμενο οι αποβολές πέφτουν διαρκώς. Στις παραβατικές συμπεριφορές δεν περιλαμβάνεται η αδικαιολόγητη απουσία μαθητών. Και αυτό είναι μια μεγάλη διαφοροποίηση από ό,τι συμβαίνει σήμερα στα σχολεία.

Οι αντιπαραθέσεις με τους καθηγητές είναι συχνότερες. Οι δε ποινές είναι πολυήμερες αποβολές, οι οποίες, στις μέρες μας, ακούγονται υπερβολικές. Βλέπουμε αποβολές 3 ημερών, 15 ημερών κατά τη διάρκεια των εορτών των Χριστουγέννων, ενός μηνός, ολόκληρου έτους (!) αλλά και δια παντός από όλα τα σχολεία του κράτους.

Οι μαθητές επισημαίνουν ότι στα βιβλία Πρακτικών, για τις παραβάσεις των μαθητών, δεν υπάρχει αντίλογος. Καταγράφεται μόνον η πλευρά των καθηγητών.

Μου έρχεται στο νου ο κορυφαίος παιδαγωγός Χρίστος Τσολάκης, που δεν κουράζονταν κατά τις επιμορφώσεις να επαναλαμβάνει στους εκπαιδευτικούς: «ο καθηγητής πρέπει να εμπεριέχει την αντίδραση του μαθητή· δεν θυμώνει, δεν θίγεται, κατανοεί και προσπαθεί να πείσει τον μαθητή». Αυτά που σήμερα ίσως φαίνονται αυτονόητα, τότε δεν ίσχυαν.

Αναφέρομαι στα αγόρια περισσότερο, διότι τα κορίτσια που φοιτούσαν εκείνη την εποχή στο Γυμνάσιο ήταν πολύ λιγότερα.

Επίσης, στα Πρακτικά, είναι ελάχιστες οι αναφορές σε επιβραβεύσεις, όπως παρατήρησαν και οι «κουτσομπόληδες». Αφορούν, δύο φορές, επιβράβευση με χρηματικό έπαθλο από το Δημοτικό Συμβούλιο ή από τον Σύλλογο Διδασκόντων απαλλαγή από τα τέλη εγγραφής σε άριστους μαθητές, που δυσκολεύονταν να πληρώσουν. Σε μία περίπτωση, μάλιστα, μαθητής εξασφάλισε υποτροφία για μια θέση στο Εθνικό Ακαδημαϊκό Οικοτροφείο. Άλλωστε, να παρατηρήσω πως αν οι επιβραβεύσεις ήταν περισσότερες, οι δε αποβολές λιγότερες, τότε, οι «κουτσομπόληδες», μπορεί να μην έβρισκαν ενδιαφέρουσα την έρευνα ή να έβρισκαν άλλο τίτλο...

Δεν θα μπορούσαν να λείπουν και οι παραβατικές συμπεριφορές, που γεννούσε ο έρωτας. Αλλοίμονο στους νέους που δεν είναι ερωτευμένοι... Το τίμημα όμως ήταν μερικές φορές ιδιαίτερα μεγάλο. Πιο σοβαρή περίπτωση αυτού του είδους «παραπτώματος» είναι η απαγωγή μαθήτριας της Α' Τάξης και παράλληλα η μετάβαση των ερωτευμένων για 4 ολόκληρες μέρες στην Αθήνα, θέμα για το οποίο ο Σύλλογος των καθηγητών έκρινε ότι πρέπει να αποφασίσει η Δικαιοσύνη! Τους έστειλαν στο εδώλιο των κατηγορουμένων!

Όμως, από το 1934, με τον εσωτερικό κανονισμό της λειτουργίας του σχολείου, που προέβλεπε τον έλεγχο της εξωσχολικής ζωής των μαθητών τα πράγματα αλλάζουν δραματικά προς το χειρότερο. Την επόμενη χρονιά η κατάσταση γίνεται ακόμη πιο ασφυκτική, όταν αποφασίζεται οι μαθητές να μην κυκλοφορούν μετά τις 9 το βράδυ και να μην έχουν πρόσβαση σε καφεενία κλπ. Έτσι έχουμε μαθητές να αποβάλλονται γιατί, κατά τη διάρκεια των διακοπών των Χριστουγέννων, έλαβαν μέρος σε ποδοσφαιρικές συναντήσεις παρά την απαγόρευση του Γυμνασιάρχη. Άλλοτε πάλι κατά τη διάρκεια των διακοπών του Πάσχα, μαθητής αποβάλλεται επειδή έπαιζε σε σφαιριστήριο.

Με τη Δικτατορία του Μεταξά (1936) δίνεται ιδιαίτερη σημασία και στην εμφάνισή τους. Κουρεμένα γουλί τα κεφάλια, πηλήκιο και... στρατιωτικός χαιρετισμός. Το πηλήκιο θα καταργηθεί μετά από 30 σχεδόν χρόνια, το 1964, με την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση του Γεωργίου Παπανδρέου.

Η κορύφωση της πίεσης για τους μαθητές έρχεται με την απαγόρευση της πολιτικοποίησης. Η αστυνομία παρεμβαίνει κάποιες φορές και ζητά την τιμωρία μαθητών. Όπως γράφεται στο βιβλίο, το 1938, εντοπίζεται η χειρότερη εγγραφή. Αφορά μαθητή που καταδικάστηκε από το Πλημμελειοδικείο Χαλκίδας σε δύομιση χρόνια φυλάκιση και εκτοπισμό. Είχε συλληφθεί να «κατέχει έντυπα επαναστατικού περιεχομένου, δια των οποίων επιδιωκόταν η διάδοση και εφαρμογή θεωριών, ιδεών και συστημάτων που τείνουν στην ανατροπή του κρατούντος εν τη χώρα κοινωνικού καθεστώτος». Ο σύλλογος των διδασκόντων απέβαλε τον μαθητή, με πλειοψηφία, από το σχολείο δια παντός.

Έχουν προηγηθεί ανάλογες ποινές, (το 1935) μαθητής τιμωρείται με διαρκή αποβολή ενός έτους για τις κομμουνιστικές του ιδέες. Η Αστυνομία δηλώνει πως εκδήλωσε έμπρακτη μετάνοια δίνοντας διάφορες πληροφορίες (καταλαβαίνετε...).

Δεν είναι μόνον τα παραπάνω ενδεικτικά γεγονότα που οδήγησαν σε ποινές. Εδώ δεν πρόκειται για αταξίες. Μέσα σε ένα αντιδημοκρατικό περιβάλλον, τα παιδιά, στην πιο ευαίσθητη φάση της ζωής τους, παίρνουν λάθος μηνύματα, εγκλωβίζονται και η ζωή τους, όπως και των οικογενειών τους, γίνεται πολύ δύσκολη και πολύ άδικη.

Το βιβλίο αυτό αποτελεί μία αρχειακή έρευνα. Μελετά τα βιβλία Πρακτικών του σχολείου και επιλέγεται ό,τι θεωρείται ανακοινώσιμο. Οι μαθητές, με τη συνδρομή του Πατριαρχικού Ιδρύματος Πατερικών Μελετών του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κων/πόλεως (εδρεύει στην Θεσσαλονίκη), μέσα από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Το ταξίδι της γραφής», έρχονται σε επαφή με βυζαντινά χειρόγραφα, την καλλιγραφία των κειμένων, μαθαίνουν τη δημιουργία υδατοσήμου, ανακυκλωμένου χάρτου και αποκτούν με αυτή τη σπάνια γνωριμία με το παρελθόν, ένα πολύ υψηλό επίπεδο γνώσεων.

Επιπλέον, η δομή του βιβλίου είναι εξαιρετική· από την πρώτη στιγμή δεν αφήνει τίποτα αναιτιολόγητο. Είναι σημαντική η χρονολογική αναφορά στα ιστορικά γεγονότα της εποχής, η ομαδοποίηση των μαθητικών παραβάσεων, αλλά και το συμπέρασμα στο τέλος της εργασίας. Για

τους μαθητές αυτή η υπεύθυνη αντιμετώπιση και καταγραφή των στοιχείων αποτελεί εφόδιο και γνώση για τη μαθητική και επιστημονική τους πορεία.

Και χάριν της ιστορίας: Το 1ο Γυμνάσιο ιδρύθηκε το 1861 με Βασιλικό Διάταγμα που υπογράφει η βασίλισσα Αμαλία εν ονόματι του Βασιλέως Όθωνα, στις 27 Σεπτεμβρίου 1861.

Κάθε νομός μπορούσε να έχει μόνο ένα Γυμνάσιο το οποίο ήταν 4τάξιο. Το πρώτο ιδρύθηκε στη Χαλκίδα, ύστερα από αίτημα των πολιτών του Νομού Ευβοίας και πρόκειται για το 2ο Γυμνάσιο Αθηνών, το οποίο μεταφέρθηκε στην πόλη μας. Το γεγονός της μεταφοράς του προκάλεσε, μάλιστα, πολλά αρνητικά σχόλια στον αθηναϊκό Τύπο της εποχής. Σήμερα, στη δεύτερη βαθμίδα εκπαίδευσης περιλαμβάνεται το τριτάξιο Γυμνάσιο ακολουθούμενο από το τριτάξιο Λύκειο. Αυτό ισχύει από το 1978.

Το **Παράρτημα** στο τέλος του βιβλίου με την οργάνωση της εκπαίδευσης στο νεοελληνικό κράτος είναι διαφωτιστικό για τη γνώση της ιστορίας της εκπαίδευσης. Στα συμπεράσματά τους οι μαθητές αναρωτιούνται αν αυτή τους η αρχειακή έρευνα γινόταν αφορμή για να ψάξει κανείς τα μητρώα του σχολείου και να βρεθούν έτσι περισσότερες πληροφορίες για τα παραβατικά παιδιά. Να φωτιστούν καλύτερα οι πράξεις τους, να δικαιολογηθούν ενδεχομένως. Εγώ θα το προχωρήσω περισσότερο και θα έλεγα πως θα είχε μεγάλο ενδιαφέρον και μια επόμενη αρχειακή έρευνα σε ταραγμένες εποχές που ακολούθησαν.

Τελειώνοντας, θα μου επιτρέψετε να σας διαβάσω ένα απόσπασμα από το διήγημα του κορυφαίου φιλόλογου και συμπατριώτη μας Νίκου Τριανταφυλλόπουλου, ο οποίος δίδαξε στο σχολείο σας, «Καβούρια στην τάξη». Το διήγημα δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Αν* της Χαλκίδας και στη συνέχεια συμπεριλήφθηκε στο βιβλίο *Θάλασσες της Χαλκίδας και της Σκιάθου, δεκατρία διηγήματα*, που εξέδωσε ο Οργανισμός Λιμένων Νομού Ευβοίας (ΟΛΝΕ) το 2023.

Ξεκινώ από το σημείο του διηγήματος, όπου ο συγγραφέας συναντά τον Φώτη Διαμαντίδη, έναν μαθητή του πατέρα του Διονύσιου, ο οποίος είχε διατελέσει Γυμνασιάρχη σε Γυμνάσιο της πόλης μας. Διαβάζω:

– Υποθέτω πώς θά είχατε θυμώσει με τά καινά διδακτικά δαιμόνια του πατέρα μου.

– Άρκετοί, όμως, θυμωμένοι ξεθυμωμένοι, μαθαίναμε γράμματα, συμφωνείτε; Πάντως, ήταν αυστηρός γυμνασιάρχης.

[...]

– Όσο κι αν φοβόμασταν, είπε, κάναμε την καζούρα μας εκεί πού μᾶς περνούσε. Στόν Χ. που δίδασκε ένα δευτερεῖον μάθημα μᾶς περνούσε, ἴσως τόν είχατε κι ἐσεῖς, τήν τραβοῦσε ὁ ὀργανισμός του τή φασαρία, ἤμασταν καί τελειόφοιτοι, λοιπόν κάποτε τό παρατραβήξαμε τό σκοινί.

– Δηλαδή; ρώτησα σά ν' ἀμφέβαλλα γιά τήν τόλμη τους.

– Καβούρια! Δέ θυμᾶμαι ποιός εἶχε τήν ἔμπνευση, ὅμως οἱ περισσότεροι τήν ἀποδεχτήκαμε ἀσυζητητί, χυθήκαμε κατά τή θάλασσα καί μαζέψαμε καμιά τριανταριά καβούρια. Γυρίσαμε καί βάλαμε κάμποσα στήν ὑποδοχή τοῦ πίνακα γιά τίς κιμωλίες, φράξαμε τίς ἄκρες της μέ χαρτιά, τά ἄλλα τά κλείσαμε στό συρτάρι τῆς ἔδρας. Χαρχάλευαν τρελά, ὅταν μπήκε μέσα ὁ Χ. καί ἄνοιξε τό συρτάρι χαλοῦσαν τόν κόσμο προσπαθώντας νά βγοῦν. «Τάξη εἶναι δαύτη ἢ Σουβάλα;» ἔβαλε τίς φωνές καί τράβηξε ἀμέσως γιά τό γραφεῖο τοῦ γυμνασιάρχη.

– Κακά ξεμπερδέματα, φαντάζομαι.

– Κατάπλευσε άγριεμένος στην τάξη ό πατέρας σας κι άρχισε την άνάκριση, ήθελε τά όνόματα τών πρωταίτιων. Μιλιά ό έπιμελητής πού ρωτήθηκε πρώτος, μούγγα καί ό καλύτερός της τάξης, ούτε κίχ ό τρίτος καί ό τέταρτος, όσοι τέλος πάντων ρωτήθηκαν. Μās κοίταξε καλά καλά κι άποφάσισε: «Θά τιμωρηθούν διά κλήρου τρεις. Ή ποινή τριήμερος άποβολή, οί τιμωρημένοι θά προσέλθουν όταν λήξει τό τριήμερο μέ τόν κηδεμόνα τους καί ή διαγωγή τους θά μειωθεί.»

– Κανονικό στρατοδικείο μ' άλλα λόγια!

– Μάλλον, καί τά χρειαστήκαμε, κανένας όμως δέν έσπασε.

– Μπράβο! Όστόσο άπορώ μέ τόν γυμνασιάρχη! Περίμενε, αλήθεια, νά σκιαχτεί κάποιος καί νά μαρτυρήσει; Αλλά πώς ξεμπλέξατε;

– Τελικά φτιάχτηκαν οί κληροι, αντί για όνομα γράφτηκε ό άριθμός του καθενός μας στό Μαθητολόγιο. Τραβάει ό γυμνασιάρχης τόν πρώτο καί ή κεραμίδα πέφτει στό κεφάλι του Γιάννη Λιάπη, ξέρετε τώρα, του σημερινού Αρχιεπισκόπου Αθηνών καί πάσης Ελλάδος Ιερωνύμου. Μαράθηκε τό παιδί.

Ό δεύτερος βγάξει τόν Γιάννη Δοξάκη, έπιμελητή της τάξης, μετέπειτα στρατηγό. Μάρμαρο κι αυτός. Τρίτος, αληθινά τυχερός, ό Κουτσούμπης, ποδοσφαιριστής μανιακός, καρφάκι δέν του κάηκε, θά ξεσάλωνε τρεις μέρες μέ την μπάλα. Οί άλλοι κοιταζόμασταν. Αποχωρεί ό γυμνασιάρχης, λύνεται ή γλώσσα μας, τί φταίνε ό Λιάπης καί ό Δοξάκης, κανένα πάρε-δωσε δέν είχαν μέ τούς καβουρολόγους, γιατί νά εισπράξουν «κοσμία» διαγωγή στό άπολυτήριο;

– Του μήκατε του στρατοδίκη;

– Διαλέξαμε τούς καλύτερους γι' αυτή την περίπτωση, τραβούν ίσα για τό γραφείο του καί του ζητούν άκρόαση.

– Καί δίχως άλλο τούς πρόγκηξε, είπα βέβαιος για την αντίδραση του πατέρα μου.

– Όχι, όχι μέ διέψευσε. Τούς ρώτησε τί θέλουν. «Κύριε γυμνασιάρχα» του λένε σεβαστικά, «είναι δίκαιο οί τρεις συμμαθητές μας νά έχουν στό άπολυτήριο μειωμένη διαγωγή καί νά τούς κυνηγάει όλη τους τή ζωή, έπειδή τούς διάλεξαν οί κληροι;» Φάνηκε, είπαν, νά τό σκέφτεται. Ύστερά τους βεβαίωσε πώς δέν θά μειωθεί. Πήραν θάρρος τά παιδιά καί δοκιμάζουν δεύτερη έρώτηση: «Κύριε γυμνασιάρχα, πώς θά φέρει ό Λιάπης τόν πατέρα του από τίς Στανιάτες, άγρότης είναι καί θά χρειαστεί νά αφήσει πίσω τή δουλειά μιας μέρας ό άνθρωπος.»

– Καί τόν ξανατουμπάρανε; ρώτησα διασκεδάζοντας.

– Ευκολότερα, γιατί καθώς ασφαλώς γνωρίζετε, ό Λιάπης, άριστος μαθητής, θά έχετε δεϊ καί τή φωτογραφία του όπου καταθέτει στεφάνι στό Ήρωο, ό Λιάπης, λοιπόν, έκανε καί κατηχητικό στά δημοτικάκια της Λαμπάκου, τόν έπόπτευε δέ ό πατέρας σας, τί θά έλεγε στό κηδεμόνα του Ιερώνυμου; «Να επανέλθουν στό σχολείο μόνοι τους», άποφάσισε.

– Εύγε τους! θαύμασα, του βρήκαν τό κουμπί!

– Τό πάτησαν καί τρίτη φορά, ό πιο τολμηρός δοκίμασε νά τόν μαλαγανέψει: «Κύριε γυμνασιάρχα, ή μητέρα του Δοξάκη είναι θύμα πολέμου, γυναίκα πολύ ευαίσθητη κι αν ακούσει ότι άποβλήθηκε ό γιός της θά πάθει τίποτε. Σας παρακαλούμε, αφήστε τόν νά μπαίνει στην τάξη, νά παίρνει τίς άπουσίες του, νά τόν άγνοούν οί καθηγηταί, δέν πειράζει, φτάνει μόνο νά κάθεται σέ μία γωνιά...» Δέν τό κατάπие αυτή τή φορά! «Όχι!» βρόντηξε, «όταν λέμε άποβολή έννοούμε α π ο β ο λ ή ή ! Όμως, ήταν καλά εκείνα τά σχολικά χρόνια κι ως έφεφταν αληθινές άποβολές, ακόμα καί κάτι ξεγυρισμένες εφτάρες...

Δέν είχα αντίθετη γνώμη, τόν άποχαιρέτησα κεφάτος, ή μέρα ήταν ώραϊα, είκοσι μέτρα παρακεί ή θάλασσα, λίγο δεξιότερα τό Κεφαλόσκαλο, ό βόρειος μυχός του Ευρίπου λαμπύριζε κάτω από τόν γεναριάτικο ήλιο, τά νερά ζωντανή λίμνη. Πήρα ν' άνηφορίζω τό Κρηπίδωμα,

διάβηκα ἐμπρός ἀπό τό Κόκκινο Σπίτι, φυρονεριά στή Σουβάλα, ἂν δέν εἶχε μπαζωθεῖ, τά καβούρια
θά σεργιανοῦσαν στά βράχια.

Θεός σχωρέσ' τους τόν γυμνασιάρχη καί τόν Χ...! Οἱ μαθητές τους, πενήντα κι ἐξήντα χρόνια
ἀργότερα, τούς θυμοῦνται. Δέν εἶναι λίγο.